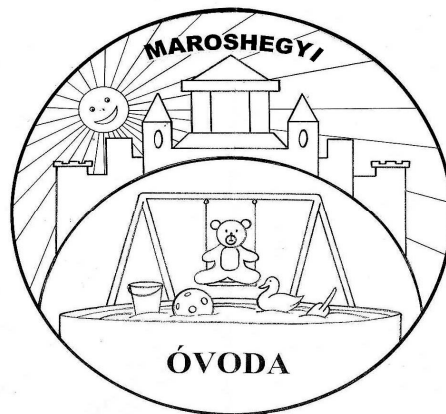

A Maroshegyi Óvoda
Helyi Óvodai Programja
2010

Az óvoda jogi státusza, adatai:

Az intézmény neve: Maroshegyi óvoda

Székhelye, telefonszáma:

8000 Székesfehérvár, Rádió út 1.

Tel: (22) 348-023

OM azonosító: 029867

Az intézmény működési köre:

Székesfehérvár MJV közigazgatási területe

Az intézmény típusa: óvoda

Az intézmény alapító szerve, székhelye:

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése

Székesfehérvár, Városház tér 1.

Az óvoda alapításával kapcsolatos adatok:

Az alapító okirat száma:

Székesfehérvár MJV Önkormányzat Közgyűlése 171/2009.(IV.23.) számú határozata.

Az intézmény alaptevékenységei:

Az óvodai nevelés keretében, melynek sajátos nevelési igényű óvodások integrált nevelése és oktatása is zajlik, akik

a, beszédfigyelmetlen, a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek,

b, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek:

E célból az intézmény az alábbi állami feladatként ellátandó tevékenységeket végzi:

851011 Óvodai nevelés ellátás

851012 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése ellátása

562912 Óvodai intézményi étkeztetés

Az intézmény gazdálkodási jogköre:

Önállóan működő költségvetési szerv, melynek pénzügyi – gazdasági feladatait a Humán Szolgáltató Intézet látja el.

Szakágazati besorolás: 851020 Óvodai nevelés

Az intézmény vezetője:

Az óvodavezető, aki képviseli az intézményt és az intézmény dolgozói felett a munkáltatói jogot gyakorolja.

Az óvoda befogadóképessége: 221 fő

Az óvodai csoportok száma: 8 csoport

Az óvoda felügyeleti szerve, fenntartója címe telefonszáma:

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

8000 Székesfehérvár, Városház tér 1.

1. Bevezető

1.1 Köszöntő

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele s úgy gondolják hogy legféltebb kincsök, gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízzák.

A Maroshegyi Óvoda a város külső övezetében fekszik. Melegsívű, gyermekszerető felnőttekkel együtt igazi otthont ad a kisgyermek neveléséhez. A családi házas övezetben, és a Rádió lakótelep szívében található intézmény lehetőséget biztosít a szülőkkel még közvetlenebb, együttműködő nevelési és munkakapcsolat kialakítására. Úgy gondolom, minden szónál többet mond, ha az édesanya kézen fogja gyermekét s ugyanahhoz az óvó nénihez kíséri, akihez Ő is járt gyermekkorában.

Köszönöm munkatársaim aktív részvételét a program elkészítésében, és átdolgozásában, hiszem, hogy mindnyájunk számára igen fontos lépés ez, s végül köszönöm.

Nagy Jenőnének, akinek programja meghatározó volt számunkra: Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” - címmel.

Székesfehérvár, 2010.03.26.

Óvodavezető

1.2 Helyzetkép óvodánkról

A Maroshegyi Óvoda a város egyik külső területén fekvő intézmény. Nevelési feladatait nyolc csoportban látja el.

A társadalmi, szociokulturális háttér igen heterogénnek mondható, az igényesség azonban minden szülő jogos elvárása.

Tapasztalatok mutatják, hogy a gyermekeiért minden szülő képes áldozatot hozni, akár saját lehetőségein túlmenően is. Ezt igazolják a rendszeresen, évente visszatérő szülői farsangi bálók, a közös kirándulások, munkadélutánok.

Az esztétikusan kialakított óvodai környezet, a magára mindig igényes óvodapedagógus, óvodai dolgozó jó példa a gyermekek számára, a közös gyermeknevelés partnerkapcsolatok lehetőségét hordozza. A mi feladatunk, hogy ez a kapcsolat minél mélyebb, eredményesebb, gyümölcsözőbb legyen a gyermekek érdekében. Óvodánk esztétikus tárgyi környezete segíti a gyermekek és a szülők környezettudatos magatartásának kialakítását.

Hátrányos, veszélyeztetett környezetből kikerülő gyermekek is -bár csökkenő létszámban - látogatják óvodánkat. Az egyéni bánásmód, a családgondozás, a differenciált nevelés eddig is eredményesen működött.

A közeli általános iskolával, a gyermekorvossal, a Családsegítő központtal igyekszünk megoldani a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.

1.3 Az óvoda személyi feltételei

Óvodavezető: *Békésiné Kimiti Ágnes*

Csoport száma, szimbóluma	Óvodapedagógusk	Dajkák
I. csoport, Napocska	Hermanné Szabó Klára Fung Hajnalka	Orsik Lászlóné Jutka
II. csoport, Alma	Gráczerné Bajcsi Éva Takácsné Vörös Katalin	Barsi Lészlóné Kati
III. csoport, Pillangó	Babainé Dittrich Teréz Istenes Diána	Gombás Istvánné Erzsike
IV. csoport, Tulipán	Szabó Jánosné Margitka Aliquanderné Fiál Erika	Kovács Jánosné Csirike
V. csoport, Napraforgó	Nemes Csilla Koltai Alexandra	Szabó Jánosné Jutka
VI. csoport, Süni	Bierwarthné Őri Rózsa Császárné Perényi Zsuzsanna	Majorné Kimiti Ilona
VII. csoport, Maci	Szabó Mónika Tőke Imréné	Horváthné Papp Julianna
VIII. csoport, Katica	Kondor Mónika Kleerné Simon Katalin	Pletser Istvánné Mártika

Óvoda titkár: Balázs Lászlóné Ica

Takarítónő: Stefán Ágnes

Udvari Karbantartó:

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában kizárólag óvodapedagógus végzi. Személye mint a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek szülők és az óvoda között. Az Óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító Óvodapedagógus közvetítse a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az Óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásával esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az Óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelésre a körülményekhez képest teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Egy gyermekcsoport életét két Óvodapedagógus irányítja. Az Óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.) Az Óvodapedagógusok vonják be a dajkákat a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. Az óvodákban dolgozó Óvodapedagógusok alakítsanak szakmai teameket, egy-egy tevékenységforma, nevelési terület elemzése, értékelése, fejlesztése céljából, valamint a társas, szakmai kapcsolat karbantartására. A közösség tagjaiért valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, a döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a legjobb megoldás kialakítását.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó, kertész személye. Mindezt a vezető Óvodapedagógus koordinálja, irányítja a pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során.

A vezető pontosan a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket.

1.4 Az óvoda tárgyi feltételei:

Jelenlegi tárgyi feltételek:

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az Óvodapedagógus az óvoda épületét, udvarát, berendezését úgy alakítsa ki, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését. Legyen tiszta, gondozott, esztétikus minden szobája, öltözője, mosdója, konyhája, udvara. A gyermekek egészséges életmódját biztosítsa. A mosdókban lévő Wc-eket függönnyel szereltük fel, az intimitás biztosítása érdekében. .

A gyermekek mozgásának, játékigényének kielégítéséhez legyenek megfelelő játékeszközök.

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

- Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről stb.
- Hangszerek: furulya, hegedű, metalofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek-Óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról stb.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, paszrellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó stb.
- Esztétikus ovigaléria.
- Mozgatható mobil videó szekrény.
- Videó- és magnófelvételek lejátszó lehetőséggel: zenei élményközvetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovigalériai események rögzítéséhez, többszöri megtekintéséhez.
- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival.
- Kerti munkához szükséges eszközök, szerszámok.
- Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják.
- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, zsebkendő, zászló stb.
- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalmi jegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk számos módszertani kiadvánnyal.
- A csoportszobák előtti térben és a folyosón biztosítunk megfelelő családi helyet a szülők fogadására .

2. Óvodai nevelési programunk alapjai

PROGRAMUNK KÜLDETÉSNYILATKOZATA

Azonosulunk a program alapelveivel, kiindulási pontjaival, céljaival! Csak akkor vagyunk a programunk megvalósítói, ha hittel cselekszünk, s benne teljes értékű tagként dolgozunk.

Megteremtjük a gyermekek boldog és biztonságos környezetét!
A gyermek a mi szeretetünkre, törődésünkre, megértésünkre vágyik.

Megkülönböztetett érzékenységgel foglalkozunk a szülőkkel! Legyen személyes, meghitt kapcsolatunk a szülőkkel, szólítsuk Őket nevükön! Minél többet mondjunk el és üzenjünk nekik a legdrágább kincsükről a gyermekükről!

Tudunk nevetni, felfedezni, csodálkozni!
Ha mi képesek vagyunk erre, képesek leszünk a gyermekeknek is szikrát adni!
Ami nekünk a program megszabta kötelesség, a gyermeknek élmény és játék!

Törekszünk a legjobb minőség elérésére!

A minőségi munka minket, a programot, s óvodánkat egyaránt dicséri majd!

2.1 A program alapelve:

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek, és biztosítja az egyenlő hozzáférést.

2.2 Kiindulási pontok:

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető, nevelik, fejlesztik őt az Új társas kapcsolatok, vagyis az óvoda minden dolgozója.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermekeknek oly fontos biztonságérzetet, hogy "tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre. Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül fogadja el.

Ez a program magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy abból a már jól bevált, hagyományos értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra is készíti az Óvodapedagógusokat, hogy az egész napi óvodai életet még árnyaltabban, sokszínűbben, az egyéni szükségleteket, különbözőségeket figyelembe véve szervezzék meg.

Óvodapedagógusaink pedagógiai munkájuk során arra törekszenek, hogy az óvodások okos szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.

Programunk a néphagyományra és a művészetek eszközével ható vers - mese - dramatikus játékokra, a vidám éneklés, énekes játék és zenehallgatásra, valamint a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységekre helyezi a hangsúlyt a természeti - emberi - tárgyi környezet megismertetését elsősorban a közvetlen környezetükben, a tapasztalati lehetőségek biztosításával teszi érzelmileg gazdaggá. Ismeretes, hogy az óvodai korosztályra a "mozgáséhség" jellemző. Ezért e program a mindennapi szabad mozgáson túl beiktat szervezett mozgásokat is, hogy a gyermekek életkorának megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont- és az izomrendszerük teherbíró képessége.

A népművészet formanyelvén fogant vers, mese, énekes játék, vizuális- és tárgyi környezetet kiemelő program beépíti a néphagyományt, népszokásokat. és ünnepkörökhöz, évszakokhoz csoportosítva tervezi meg az óvodai nevelés minden részét.

2.3 A program célfejezete

2.3.1. Alapvető célok - gyermekkép:

Törekszünk arra, hogy az óvodánk olyan képet mutasson, ha egy idegen belép, azonnal tudja meg, kik dolgoznak az intézményben.

Készítsünk egy esztétikus tablót, ahová a dolgozók fényképét, nevét kitesszük!

Készítsünk olyan tablót amely hirdeti gyermekképünket, nevelésünk alapelvét és céljait.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy a szülők mindennap láthassák, milyen tevékenységrendszerrel biztosítunk a gyermekeknek, hogyan és milyen módon tartjuk a partnereinkkel a kapcsolatot. Óvodai csoportjainkban tegyük láthatóvá, hogy mi a művészetek eszközeivel dolgozunk. A gyermekek öltözőiben az öltözőszekrényekre tegyük ki a gyermekek fényképét, nevét, jelét. A szülőknek készült kiírások legyenek áttekinthetőek, jól szerkesztettek. Fontos, hogy a szülő pontosan ismerje gyermekének napirendjét, heti rendjét, hogy milyen munkaformákban dolgozunk együtt.

Fontosnak tartjuk, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, és elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. Az óvodáskor a szereptanulás időszaka, a mesevilág a drámajáték, alkalmas arra, hogy a tradicionális szerepvállalást elkerülhessük.

Fontos az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Fontos számunkra a sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése. A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

2.3.2. Általános nevelési feladatok:

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi- szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

Az óvodánkba érkező gyermeket halk zene fogadja, mely oldott könnyed lelkiállapotot eredményez, ezt követően a megérkeztem tábla jelzi, hogy **nagyon vártunk!**

A testsúly, testmagasság láb, kéz összehasonlító mérésekkel tudatosítjuk: **ilyen vagyok, figyelem a változásokat**

A személyes tárgyak elhelyezésére szolgáló tárolókkal jelezzük **„tiszteltben tartunk, nem sértjük meg a Te személyes zónádat”**.

Az erkölcsi- szociális érzelmek alakítása

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.

Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség.

- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, harmonikus testi fejlődését.

- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermekek legyenek képesek a környezetükben levő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.

- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.

- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.

- Segítse a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.

Az esztétikai érzelmek alakítása

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása.

- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt.

- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, hogy a gyermekekben az élménybefogadó képesség erősödjön.

Legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek később kialakuló esztétikai értékítéletének.

Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek, megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket - az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreativitásra.

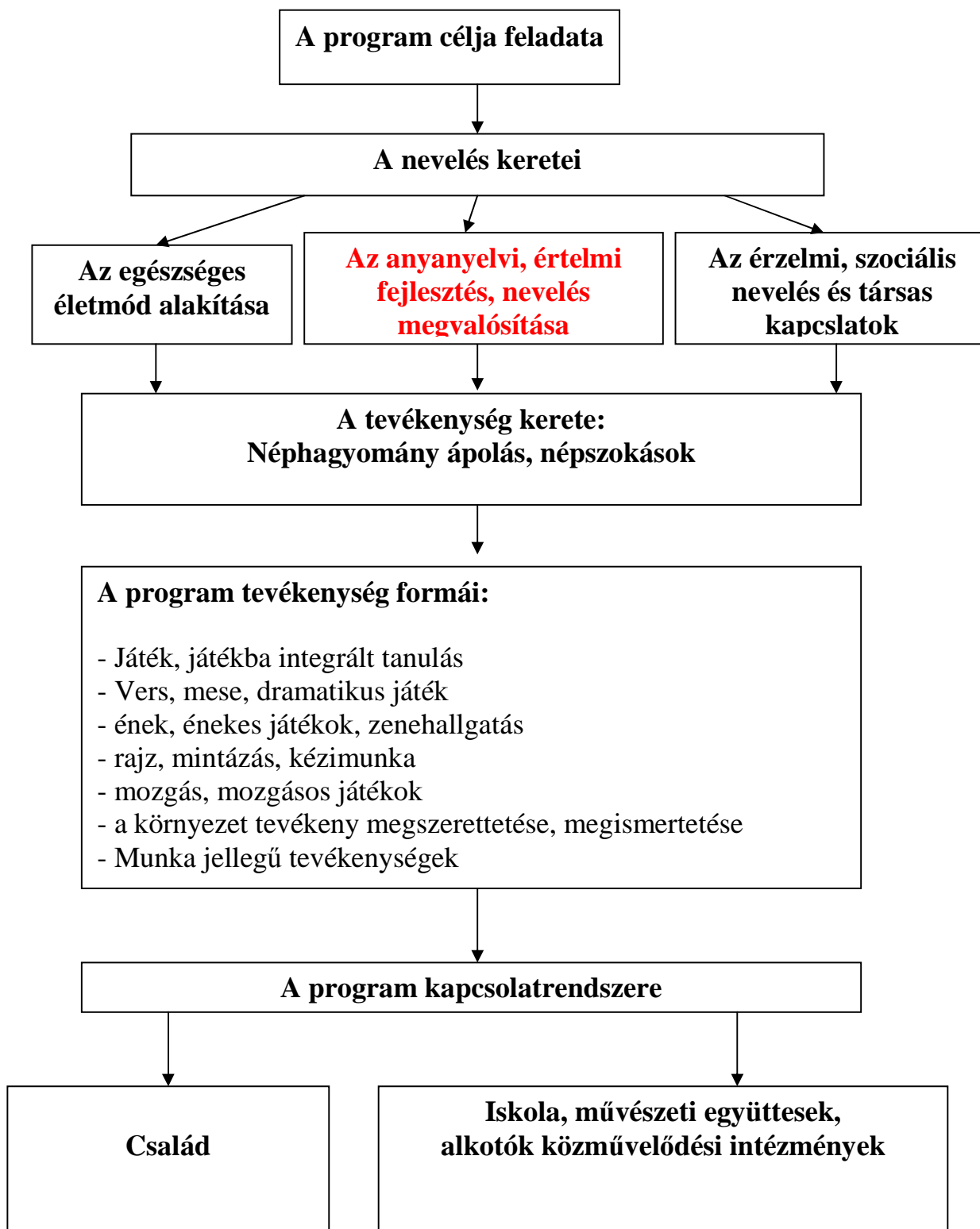
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását,

- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.

- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

- Bármilyen nemzetiségű gyermek összes szükségletére különös figyelmet fordítunk.

2.3.3 A program rendszerábrája

A fejlődés eredménye óvodáskor végén

2.3.4. A nevelés kerete

2.3.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok

- **A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése**
- **A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása**
- **A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása**

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az Óvodapedagógus, az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt, a testi szükségletek, kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását.

Gyermektükör

Az anamnézis felvétele óvodába járás előtt, a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája befogadás végére, az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése félévenként történik (fogadóórák alkalmával, a kedves szülőkkel megbeszélve, melyet aláírásukkal igazolnak) Az anamnézist célszerű a családlátogatáson kitölteni, a gyermekek fejlettségi szintjének regisztrálását, pedig érdemes elvégezni a befogadás befejezésére, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.

A gyermekek gondozásának záloga az Óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az Óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az Óvodapedagógus. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét. Az óvoda nevelőtestületi szinten kidolgozott egységes egészségügyi szokásrendszerrel rendelkezik.

Az egy csoportban dolgozó Óvodapedagógusok a dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4-ed részét az óvodában kapják, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű, legyen. Az étkezési szokásokat az Óvodapedagógus úgy alakítsa ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljen.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az Óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott

figyelmet fordítunk.

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az Óvodapedagógus hason a szülőkre, hogy többrétegűen öltöztessék gyermekeiket. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. (nyáron kalap és fényvédőkrém használata)

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A rövid ideig tartó, szervezett mikro-csoportos séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvási igényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljük át az altató hatására kialakult szendergés állapotát.

A gyermekeknek különböző az alvási igénye. Egy órai nyugodt pihenés után az Óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó 5-6-7 éves gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak, májustól és a nyári hónapokban az iskolába felvett gyermekeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha külön igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolás napirendje szerinti életre.

- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek, ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés estén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap edzési lehetőséget biztosítunk számukra. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az Óvodapedagógus szervezzen napi kocogó-futó lehetőségeket. A gyermekek meghatározott futópályán, (KRESZ - pályán) önmaguk döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a víz edző hatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsoljanak, zuhanyozzanak. (A zuhanyzót egy fára kötött locsoló is helyettesítheti.)

Minden csoportnak szervezzen az Óvodapedagógus uszodalátogatást, - ha van rá lehetőség - ahol a Víz megszerettetését, vízhez szoktatását vállalja a vízi játékok megismertetésével. Folyamatosan növelhető a fürdés időtartama. Az Óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek egyéni érzékenységét, a vizes edzés legyen mindenkor önkéntes.

Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás, a lehetőségek szerint korcsolyázás. A szervezett edzési programok maximális ideje 10-20 perc. A kondicionáló mozgások adjanak igazi felfrissülést, felüdülést a gyermekeknek.

- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kinn tölthetik. Az óvoda udvarát úgy célszerű kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják Óvodapedagógusukat. Ugyanakkor legyen egy olyan udvarrész, ahol a gyermekek kisebb-nagyobb társaikkal együtt játszhatnak pl. focipálya, KRESZ-pálya stb.

Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész, Legyen füves, homokos, betonos rész is. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok Szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos kert. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. Minden csoport rendelkezzen homokozóval, lehetőség szerint

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

agyagozó, gyurmázó asztallal. A vizes edzés jó feltételét adja a tusolóval felszerelt óvodai pancsoló. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán legyen olyan zártabb udvarrész, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, és olyan pódium-szerű lehetőség, ahol bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az Óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtató szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel vagy napellenző használatával védjük.

Az Óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan sarok vagy csoportszoba rész, ahol a gyermekek összegyűjthetik a mikrocsoportos séták alkalmával talált 'kincseket'.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla, ahol havi időszakokra lebontva tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje.

A programhoz megfelelő az óvoda folyosója, ahol lehetőség szerint kialakítható az ovigaléria. A gyermekek szemmagasságában kiállított megfelelő megvilágításban szolgálják az alkotásokra történő rácsodálkozást. A környezet megszerettetését, a zenei nevelést, a játékidő élménytéli eltöltését segíti a mobil videó szekrény.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentésnél egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.

- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcokra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

Mindent megteszünk óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és betegségek megelőzése érdekében.

Ezért hoztuk létre a „só-szobát”.

A „só-szoba” használata kiváló lehetőség a felső légúti betegségek leküzdésére.

Játék a sószobában

2.3.4.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, társas kapcsolatok

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladatok

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

•Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.

A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban az Óvodapedagógus tervez meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek. Mozoghassanak a gyermekek szabadon a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni légkört biztosít és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, ha az Óvodapedagógus minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait, a sétán gyűjtött „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda folyosóján halk zene segítse a nyugalmat árasztó miliő megteremtését.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Időkerete kb. hat hónap. Az Óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Nagyfokú körültekintést, megértést, gyengédséget, türelmet kíván meg a 3-4 éves gyermekek befogadása. Az Óvodapedagógus adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Ez több szempontból nagyon hasznos. A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. A "biztonságos" befogadás során viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedését. A befogadás ideje alatt a gyermekek hozzák el azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. „Az én mondókám, versem, énekem” új módszerünk a befogadáshoz. A gyermekek első személyes kötődését, esztétikai élményét a csak neki írt mondóka, vers, vagy ének adja. A befogadásban lehetőleg mindkét Óvodapedagógus vegyen részt. A dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Az Óvodapedagógusok a szülőkkel beszéljék meg a befogadás menetét.

Engedjétek, hogy szeressünk benneteket !

A sok érdekes, ízléses játék mellett az Óvodapedagógus személyes kapcsolattal, mesével, ölbéli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások, és más csoportban dolgozó felnőttek kedveskedjenek az óvodában levő gyermekeknek, előre egy héttel készüljenek melyik csoportban milyen meglepetésekkel várják a kicsiket. Az idősebb óvodások is lepják meg a kicsiket egy-egy szép verssel, mesével, énekes játékkal. A legkisebbek az év folyamán látogassák meg idősebb társaikat.

A lefekvésnél az új gyermeket különös szeretettel vegye körül az Óvodapedagógus. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében üljön le közélük, és altatódalokat dúdolgasson nekik.

Az Óvodapedagógus különös türelemmel, tapintattal mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat. Mutassa meg azok használatát.

Már befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltasson az Óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk. Az Óvodapedagógus a különféle cselekvésekben is biztosítsa a nyugalmat, az

ingerek ne okozzanak a gyermekben zaklatottságot.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhesse a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek.

Az érdektelen gyerekekre szenteljen figyelmet az Óvodapedagógus, hogy mielőbb kiderítse érdektelenségük okát, mert befolyásolását csak így tudja elindítani.

Bővítsék ki az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) kapcsolatának lehetőségeit. E célra használják ki a véletlen és a tervszerű találkozásokat.

• A gyermek - gyermek, a óvodapedagógus – gyermek,dajka – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van a dajkának, az Óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az Óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A gyermek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülővel, nagyszülővel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerheti az Óvodapedagógus, ami elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. Az Óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

Bátorító nevelés

A felnőtt - gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

Az Óvodapedagógus próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket. A parancsolás helyett igyekezzen kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átérzést. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.

Az Óvodapedagógus magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

A gyermekek tevékenységéhez az Óvodapedagógus biztosítson nagy szabadságot, a pontos határok megjelölésével. A határokat meg kell védeni a gyermeki respektálás érdekében. Tehát a nagy szabadság, a világos határok azt jelentik, hogy az Óvodapedagógus röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg azt, amit akar, vagy amit nem akar.

Az Óvodapedagógus a többszöri "határátlépésnél" vezessen be konzekvenciákat, következményeket. Ugyanakkor adja meg a lehetőséget a javításhoz. Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását. Az Óvodapedagógus segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését. Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.

Az Óvodapedagógus nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgassa meg az Óvodapedagógus, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek saját felelőssége erősödjön.

Az Óvodapedagógus bátorítson minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.

A felnőtt - gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével. Biztosítson az Óvodapedagógus minden gyermeknek személyes percek, hogy a jó kapcsolatot megerősítse. Ezekben, a beszélgetésekben a mások és a saját érzések elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a közös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.

Az Óvodapedagógus örömét jelezze dicsérettel, és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.

A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

A bátortalanabb gyermekek nevelésekor az Óvodapedagógus minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek is.

Hassa át a közösségfejlesztő pedagógiai munkát az odafigyelés, a meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

Az Óvodapedagógus hívja segítségül a nevelésben a célirányosságot. Elemezze, vizsgálja a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését.

Lehetőleg használjon minél több játékos eszközt az egyéni jellemzők kimutatásához. (Pl.: születésnap tábla, életkorokat mutató tábla, "Megérkeztem, itt vagyok!" - jelzőtábla stb.)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan érette válnak az iskolába lépésre.

2.3.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja:

- Az anyanyelv megismertetésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés
- A kommunikációs képesség megalapozása
- Szókincs és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.
- Mindenki meg tudja érteni mindenkit, a közlésnek legyen tartalma és az fontos legyen valakinek
- A gyermekek értelmi képességeinek, kreativitásának fejlesztése.

Feladatok:

- Minta és modelladás, szabályközvetítés megteremtése.
- Beszélő környezettel a kommunikáló képesség, a beszélő magatartás fejlesztése.
- A természetes beszélő- és kommunikációs kedv kialakítása és fenntartása élménybeágyazottan, komplex jelleggel és tapasztalatszerzéssel valamennyi tevékenységforma keretében.
- A gyermekek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló, a gyermekek meglévő tapasztalatait, ismereteit figyelembe vevő, változatos tevékenységi lehetőségek megteremtése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával, kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, bővítse szókincsüket, adjon lehetőséget metakommunikációs ismereteik bővítésére. Az óvodapedagógus és a gyermek párbeszéde a társalgási formákon túl alapvetően nyelvtani kategóriák kialakulását is elősegítik. Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelmet fordítson az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására. Programunk sajátossága, hogy az anyanyelvi játékok számára elegendő időt biztosítunk, alkalmazkodva a gyermek életkori sajátosságához – és ezeket, a játékokat beépítjük a mindennapi életünkbe. Programunk folyamatosan biztosít a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az óvodapedagógusok tudatosan és tervszerűen biztosítják a gyermekek fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenység feltételrendszerét. Kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét (értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) tehetségét, kreativitását, fejlődési ütemét, segítse tehetségük kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

2.3.6. A program ajánlott napirendje

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségektől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az Óvodapedagógus érzelemgazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága. Tervezésnél az Óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egyórás pihenés után megszűnhet.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

Az Óvodapedagógus a napirendbe jelölje a játékidőt, ami legalább 5-6 óra. A frontális

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

fejlesztések mellett az Óvodapedagógus határozza meg az egyéni és a mikrocsoportos fejlesztéseket is.

A napirend-javaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Ennek alapján minden csoportban az Óvodapedagógus dolgozza ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet.

A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható. Az állandóan és/vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak.

2.3.7. Javaslát a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység
06:00 - 10:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Játékba integrált egyéni és mikro-csoportos tevékenységek
J	• Rajz, mintázás, kézi munka
Á	• Ének-zenei készségek fejlesztése
T	• Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése
É	• Részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján
K	• Testápolási teendők • Tízórai
	• Vers - mese - dramatikus játékok
10:30 – 12:00	JÁTÉK A SZABADBAN
J	• Mikro-csoportos séta
Á	• Énekes játékok az udvaron
T	• Edzés: kocogás, futás
É	
K	
12:00 – 13:00	• Ebéd • Testápolási teendők
13:00 – 15:00	• Pihenés, alvás mesével, altatóval
15:00 – 15:10	• Testápolási tevékenységek
15:10 – 15:30	• Uzsonna
15:30 – 16:30	• JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN
J	• Zenés, mozgásos percek
Á	
É	
K	

Egy héten egyszer - a frontálisan szervezett mozgásos játékok miatt -a játékba integrált mikro-csoportos fejlesztés időtartama csökken.

2.3.8 A sajátos nevelés igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs tevékenységek

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – a pszichés fejlődés zavarai miatt nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott, testi, érzékszervi, enyhe értelmi, beszéd fogyatékos, autista – gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségeinek, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igényelünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket teammunkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő Óvodapedagógus és dajkák vesznek részt.
- Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai nevelési programban, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényekhez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „**Egyéni fejlesztési terv**”, **szerint**. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő fejlesztő, rehabilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek másságát hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A rehabilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használata tanítása

A rehabilitáció fő területei:

- Az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinesztéziás – fejlesztése
- A motoros készségek fejlesztése
- A beszéd – és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- A szociális készségek fejlesztése
- A kognitív készségek fejlesztése
- Az önellátás készségeinek fejlesztése

A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteiken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben, abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.
- Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az óvodába már a sérülés megállapítása előtt felvett gyermekek. A helyhiányt az óvoda vezetője saját jogkörében írásban 8 napon belül jelzi a szakértői és rehabilitációs bizottság felé.
- A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a saját nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezett gyermekek irányszáma 1-5 fő, a mindenkor számot éves munkatervünk mellékleteként határozzuk meg, erről az óvodai nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékoság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az óvodavezető dönt.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermekek a feltételek biztosítása után sem fejlődnek megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

3. A program tartalma

3.1 Néphagyomány-ápolás, népszokások

Ez a program a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az Óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az Óvodapedagógus építse bele a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek. Az Óvodapedagógus teremtse meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás.

Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és követendőt. Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. A népi kultúra gyermektől gyermekig, Óvodapedagógustól Óvodapedagógusig, szájról-szájra hagyományozódik. A program olyan Óvodapedagógust igényel, aki ismeri, szereti a gyermekfolklórt, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tett már szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon hasznos, ha lakóhelyének hagyományából merít, gyűjt.

3.1.1 A néphagyomány tartalma az egyes tevékenység formákban

Vers, mese, dramatikus játék:

(Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.)

Ének, énekes játékok, zenehallgatás:

(mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene)

Rajz, mintázás, kézi munka.

(Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, korongozás, mézeskalács-sütés, nemezelés)

A környezet tevékeny megszerettetése:

(Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások)

Mozgás, mozgásos játékok:

(Ügyességi és sportjátékok)

3.1.2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendben:

Az őszi jeles napjai

- szüret (szeptember 1 – október 15)

A téli jeles napjai

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6)
- Karácsony (december 24,25,26)
- Farsang (vízkeresztől - hamvazó szerdáig)

A tavasz jeles napjai

- **Március 15 Nemzeti Ünnepe**
- Húsvét
- Május elseje
- Pünkösöd
- Anyák napja
- Évzáró – búcsúzó-Fészekváltó

3.1.3 A néphagyomány-ápolás ajánlott tartalmi korcsoportonként

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az Óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, együttműködés, tervezés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

• **Szüret (október 15-től)**

3-4 évesek

Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretre. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a mulatságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.

4-5 évesek

Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. Vegyenek részt a szüret előkészítésében: dugják el a gyümölcsöt, süssenek pogácsát. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten: játsszanak népi játékot, préseljék a mustot, táncoljanak népzenere.

5-6-7 évesek

Szervezzenek szüreti mulatságot az Óvodapedagógus segítségével. Díszítsenek kaput gyümölcsökkel, süssenek pogácsát. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játsszanak szüreti népi játékot, szemezzék, préseljék a szőlőt. Készítsenek termésekből egyszerű hangszereket.

• **Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)**

Közös óvodai hetenkénti gyertyagyújtás énekléssel, adventi naptár bemutatásával.

• **Mikulás (december 6)**

A nagyobb korosztály meglátogatja Nagykarácsonyt. Az óvodapedagógusok bábelőadásokkal kedveskednek. Minden gyermek ajándékot kap.

• **Karácsony**

Utolsó gyertyagyújtás szülőkkel délután, a karácsonyi ajándékokkal közös játék, szülő gyermekével. Nagyméretű karácsonyfa közös feldíszítése. Az adventi készülődés alatt minden csoport süssön és díszítsen mézeskalácsot.

• **Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)**

Télbúcsúztató népszokás

3-4 évesek

Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az Óvodapedagógus táncos mozdulatait.

4-5 évesek

Díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek zsákbamacskához tárgyakat, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás mesét, verset.

5-6-7 évesek

Tanuljanak farsangi dalt, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében. Vegyenek részt a zsákbamacska-kihúzásban, hívogassák társaikat a mulatságba. Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Kiszebákkal kiszézenek más csoportokban is.

• **Március 15**

Feleleveníti minden korosztály az ünnephez kapcsolódó eseményeket (kokárda, nemzeti színű zászló, várak építése fakockákból az előterekbe, csákóhajtogatás). Közös óvodai ünnepély. Gyermekek- Óvodapedagógus az ünnephez méltó fekete- fehér öltözékben jelenjen meg.

• **Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)**

Zöldág hordás, komálás, komatál hordás, locsolkodás, tojásjátékok.

3-4 évesek

Tanuljanak locsolóverset, berzseljenek tojást az Óvodapedagógusok segítségével. Locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás-játékokban. Fogadják a kiszézőket, tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

4-5 évesek

Tegyenek nagyobb sétát a környéken, írjanak tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat

5-6-7 évesek

Díszítsék az ablakot festéssel. Tanuljanak mondókát locsoláshoz, komáláshoz, dalt a komatál-küldéshez.

A fiúk locsolják meg a lányokat és az Óvodapedagógusokat, a lányok készítsenek tojást a fiúknak maratással vagy karcolással. Komáljanak a barátok egymással, süssenek komatálban süteményt és komáljanak választott csoporttal.

• **Pünkösöd (Húsvét után 40. napon)**

Király-királynéválasztás - tavaszi vásár

3-4 évesek

Figyelgetik a nagyok készülődését, szüleikkel vegyenek részt a tréfás vetélkedőkben, a vásári forgatagban.

4-5 évesek

Óvodapedagógusok segítségével készítsenek vásárfiát, tanuljanak meg vásári kikiáltó rigmust. Hallgassanak a vásárról dalt, mesét, nézzenek képeket. Süssenek peracet vagy mézeskalácsot.

5-6-7 évesek

Tanuljanak a pünkösdi király- és királynéválasztáshoz énekes játékokat, dalokat, egyszerűbb tánclépéseket. Készítsék el a tallérokat. Rendezzék be a vásárt, árulják portékáikat. Segítsenek a versenyjátékok után a nyeremények szétosztásában. Táncoljanak zeneszóra a vidám forgatagban, és bátran versenyezzenek szüleik és testvéreik bevonásával.

• **Királyi napok:**

Székesfehérvár a mi városunk: projektszerű óvodai közös feldolgozás

A városunkban található történelmi nevezetességek megismerése: Városház tér, Országalma, Romkert.

• **Anyák napja**

Csoportonkénti egyéni köszöntés, édesanyákkal, nagymamákkal.

Az ünnephez méltó dekoráció készítése, ajándék és virágosztás, megfelelő kedvenc ruhába öltözés.

• **Május elseje**

Az óvodapedagógusok és az 5-6-7 évesek által feldíszített májusfát járják körül az óvoda lakói tavaszi dalokat énekelve. A májusfa díszeit minden csoport közösen készítse el.

• **Évzáró, búcsúzó- Fészekváltó**

Nyílt csoportos ünnepély. Minden gyermek értelmi képességeinek megfelelően vegyen részt. Hagyományként minden ballagó csoport egy jellel ellátott lufit enged a magasba. Minden nagycsoport évzáró előtt egy fát ültet búcsúzóul. A fiatalabb korosztály is vegyen részt a ballagáson, kedveskedjenek, versel, énekléssel. Az elballagott nagycsoportosokat az első évfolyamok befejezése után egy délelőtti vendégül látjuk.

4. A program tevékenységformái

4.1. Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás.

Feladatok

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a tanulásba integrált játék során
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével
- A gyermekek beszédkésztség fejlesztése a játékban
- Az Óvodapedagógus játékgéjtő módszerei
  - Cselekvéses felfedezéses tanulás
  - Intellektuális érzelmekre építés

- A játékhoz szükséges **feltételek biztosítása** (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)

Alkotó kedvű légbört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az Óvodapedagógus, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játéka. Az Óvodapedagógus, a dajka bevonásával teremtsen meg mindezekhez a feltételeket.

A játékos légbört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés. A csoportban csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légbört fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzések valóra váltását. A kreatív légbört segíti a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az Óvodapedagógus kezdeményezésére a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képességfejlesztő játékoknál a gyermek válasszon szabadon a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. Az Óvodapedagógus az együttjátszás során teremtsen meg a kezdeményezett játékhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és a helyet. Az Óvodapedagógus őszinte játéka mély átérésre serkenti a gyermekeket. Az Óvodapedagógus az oldott légbört érdekében bátran használjon humoros kifejezéseket és tréfás szavakat.

• A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az Óvodapedagógus segítségével alakítsák ki játékaik számára a megfelelő helyet. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített "kuckóknak".

A programban jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek "kincses ládája" is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, korongozásnak, szövésnek, tárgykészítő népi játéknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyerekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az Óvodapedagógus segítse az udvari szerepjáték kibontakozását (pl. a népi játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.)

• A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

szabadon választott játékkal játszhatnak. A játék folyamatosságát a folyamatos napirend jól biztosítja, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül.

Az 5-6-7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak. A csoportok kialakulásához, szerepek elosztásához, több időre van szüksége, mint a kisebbeknek. Ezért az Óvodapedagógus kísérelje figyelemmel a játékot és törekedjen arra, hogy csak akkor ajánljon más játékot, ha már a gyermekek játéka felbomlóban van, s azt a körülmények miatt szükségesnek látja.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek az Óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságuk, mint az állhatatosság, kialakulhasson.

A napi életszervezésben az Óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységhez. A reggeli órák, a tízórai utáni idő, a legnagyobbak csúsztatott ebédeltetése, korábbi ébresztés növelje a kinn töltött időt.

• A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az Óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközt biztosítson, mely ízléses, praktikus, egyszerű félkész játék, hogy sokféle ötlethez, játékfajta ihlessen.

A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióját, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amely ösztönzi a gyermekeket a szerepjátékokra, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek. Az Óvodapedagógus a 4-5-6-7 éves korosztálynak bővítsé az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban az értelem és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban Óvodapedagógussal vagy egyedül játszanak.

Az udvari játékok zömmel a gyerekek nagymozgását elégítik ki, de ha az időjárás megengedi, legyen mód kirakni a csoportszobai játékeszközöket, s ott is megteremteni a nyugodt kreatív játékot (barkácsolást, rajzolást, festést, konstruálást stb.).

• A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Az Óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben is átélhessék. a programban kiemelt szerepet kapnak a mikro-csoportos séták, erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutatkozzon a gyermek tapasztalatgazdagságában.

• A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajtamanipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömmérs társul. Ez az örömmérs ad alapot a cselekvés többszöri megismérléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Az Óvodapedagógus biztosítsa a gyakorló játékhöz szükséges eszközöket, s játékaival adjon mintát a játékok helyes használatához, a játékok elrakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem - kéz koordinációt, kezesség - szemesség kialakulását, hat a laterális dominancia kialakulására.

Az Óvodapedagógus kísérelje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítsa az Óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az Óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az Óvodapedagógus szervezzen és vállaljon különféle szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában kapjon teret a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, melyek egyszerű mozzanatokkal jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában.

A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a "mintha" helyzetek megteremtéséhez.

A rendszeres, többszörös ismétlődő meseélmény Igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Az egyszerű mesék, megjelenítésében legyen résztvevő az Óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az Óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezték a többi közé, hogy a gyermekek tapogathassák, megszeretgethessék. Az Óvodapedagógus a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készítse el.

A konstrukciós játékhöz kapcsolva jelenjen meg a barkácsolás, elsősorban az Óvodapedagógus által barkácsolott kellékek készítésével, amit az Óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

A gyermek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az "én készítettem" alkotás örömeit.

A gyermekek játsszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók. Az Óvodapedagógus tervezzen olyan

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

szabályjátékokat, amelyek a gyermekek mozgásigényét is kielégíti k.

A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző játékfajták. Gyakran előfordul a kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezébe. Dominánsan jelentkezik az érzelemmel telített szerepjáték, a “mintha” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő is társul. Az Óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy a beleélés kifejtett formája kialakulhasson, minél többféle szerepet megformálhasson és a szerepegyeztetésben sikeresek legyenek.

A gyermekek játék gondolása fejlődjön. Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvő képességet.

A jó példa nyomán a gyermekekben fokozódik a mesedramatizálás igénye. A gyermekek bábozzák, dramatizálják a meséket, hogy a meseélmény többoldalú örömszerzés legyen számukra. Az Óvodapedagógus a szülők, gyermekek bevonásával barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket. A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki az építő, konstrukciós játék. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre. Használjanak különböző anyagokat, eszközöket.

Az Óvodapedagógus szeretesse meg a szabályjátékokat. A gyermekeknek adja meg azt a lehetőséget, hogy ők is hozzanak létre szabályokat. Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is.

Különös hangsúlyt fordítunk arra, hogy az Óvodapedagógus sokat játsszon a gyermekekkel.

Gyere játssz velem! (az óvodapedagógus játéka a gyermekekkel)

- mozgásos játékok
- labda játékok
- vizes játékok
- néma játék (találd ki mit csinálok)
- add tovább
- vidám, szomorú
- mondd tovább
- mit súgtam
- mondd utánam gyorsan az ellentétét
- hangutánzás
- hangkereső
- szőlánc
- hol hallod a tapsot
- mi változott meg
- kire gondoltam
- ki van a takaró alatt
- kinek az árnyéka ez
- játék a logikai képzelet formáival

• **A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben**

A játék számtalan lehetőséget a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az Óvodapedagógus szerepvállalásai modellértékűek a szókapcsolatok, non verbális jelzések (mimika, gesztus) hangleadés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő. Az Óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

• **Az Óvodapedagógus játéksegítő módszerei**

A játéksegítő módszerei legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az Óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyerekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - az Óvodapedagógus legyen játékkezdő, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az Óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

4.1.3. Játékba integrált tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és az óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: észlelése, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Cselekvéses , felfedezési tanulás:

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kíváncsiságára, kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is magába foglalja.

Az utánzásos, minta- és modellkövetési magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az Óvodapedagógus a főszereplő. Később felerősödik a társak hatása is.

A programban helyet kap az Óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amelyek számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adják a gyermekeknek. A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az Óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben játékelrakás.

A gyermekek a tevékenységük befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek. Egyetlen egy napon borul fel ez az alapelv, amikor az Óvodapedagógus szervezett mozgástevékenységet tart.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez (Mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers-mese-dramatikus játék Ének-zene Képesség fejlesztés	Vers-mese-dramatikus játék Rajz, mintázás, kézimunka	Vers-mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás		A környezet megszerettetése megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	
Délutáni játékba integrált tanulás		Zenés, mozgásos percek		Zenés, mozgásos percek	

A szervezett tanulás formái

(Mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, mintázás, Ének-zene, A környezet megszerettetése, kézi munka, Énekes játékok megismertetése (3-4 éveseknek)

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, mese - dramatikus játék, zenés- mozgásos percek, Énekes játékok
Mikrocsoportos	Rajz - mintázás- kézi munka, vers A környezet tevékeny megszerettetése, Futás-kocogás
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az Óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása a szülők, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való készítés mind hasznos módszerei a programnak.

Az Óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az Óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip megjegyzéseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az Óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt, személyre szabott pozitív értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.

Az Óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. (Kerülje a képek, pontok osztogatását).

A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az Óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

4.2. Vers, mese, dramatikus játék

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi - értelmi- és etnikai fejlődésének elősegítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. A gyermeki önkifejezés alternatív lehetőségeit biztosítjuk pl: vers és mesealkotás, drámajáték. Népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekkel ismertetjük meg a gyermeket.

Feladatok

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal
  - Tehetséggondozás

• A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az Óvodapedagógusok feladata. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a mű választásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

Az Óvodapedagógus a 3-4 évesek versanyagát népi mondákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába.

A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az Óvodapedagógus tervezzen bátrabban lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik képek érzelmét, kifejező erejét.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolást, az évszakok szépségét.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettebb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az Óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az Óvodapedagógussal együtt sokszor ismételjék az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az Óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. Az Óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket. A bábok számát fokozatosan növelje.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használjon az Óvodapedagógus, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Óvakodjon más eszközök használatától.

Az Óvodapedagógusok és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek. A kiscsoportos korú gyermekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, Izgatottan várják az Óvodapedagógus meséit. A gyermekek arcán megjelenik a megfelelő áhítat, a figyelő ámulat. Játéukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az Ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját erősítsék meg havonként, egy közmondással, amit az Óvodapedagógus a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán. Az Óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

Az Óvodapedagógus segítségével fejezzék be a gyermekek megkezdett mese-vagy bábjátékát.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat használjon fel az Óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagodjon a nagycsoportok mondókarepertoárja. A gyermekek játsszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékokat. A gyermekek ismételgessék az előző években tanult verseket.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az Óvodapedagógus a gyermekeket lehetőleg ne szavaltassa kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az Óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt - olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását.

A közösen kitalált meséket nevezzék el a 'mi mesénk'-nek. A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. Az Óvodapedagógus a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni a mese vagy egy-egy szereplő erkölcsi mondanivalóját. A gyermekek készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán. E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában.

Az Óvodapedagógus a gyerekeket zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével a meseszobában (sarokban) várja. Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdi el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy két hét múlva eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat.

A tevékenység befejezését jelzi az Óvodapedagógus éneke, drámajátéka, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezekon keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Mese-vers-dramatikus játék tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenységformában alkalmazzák.

Óvónői bábcsoportunk rendezvényeinken egy-egy szép mesét ad elő.

Óvónői színjátszó csoportunk a projektekhez kapcsolódó témakörökben nyújt irodalmi élményt.

Fontos szempontnak tartjuk, hogy migráns gyermekek esetében lehetőséget teremtsünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

4.3. Ének, énekes játékok, zenehallgatás

A zenei nevelés célja: a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Feladatok

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal
  - Tehetséggondozás

- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások.

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismerjenek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3-4 éves korú gyermekek ismerjenek meg elsősorban olyan ölbéli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj - lovagoltató játék. A szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintatos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A 4-5 éves gyermekek tanuljanak mondókákat, és még mindig játsszon velük az Óvodapedagógus ölbeli játékokat. Ok már képesek arra, hogy dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszhető. Ismerjék meg a csigavonal, hullámvonal, egyszerű szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet már a szinkópa is.

Az Óvodapedagógus az alkalmi dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz utánozó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

Az 5-6-7 éves gyermekek legyenek “anyáskodók”, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játékhelyzetben is alkalmaznak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtsön az Óvodapedagógus, amit maga tud előadni, és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Az Óvodapedagógus érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekeljen, de jelenjenek meg a zenei anyagában a rokon-, és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

• A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek tanuljanak meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4 üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeljék a különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az Óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az Óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenehallgatási élményt. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát, videofelvételen kisebb csoportban megtekinteni.

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanulása mellett, ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. Az európai és így a magyar gyermekdalok hangterjedelme is dúr hexachord maradjon.

A körjátékok közül az Óvodapedagógus mér nehezebbet is válogathat, pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Mutassák meg lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát.

A gyermekek játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében. Ezeket a "ritmus-hangszereket" készítsék el közösen az Óvodapedagógusokkal, a szülőkkel, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni a kis "ritmus-zenekar" kíséretével.

A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az óvodában **zenei műhely-Pacsirta** klub foglalkozásokat lehet szervezni olyan gyermeknek akik nagyobb érdeklődést mutatnak az ének-zene iránt, jó zenei készségekkel rendelkeznek.

A gyermekek ismerkedjenek meg metallofon-játékkal és olyan drámajáték hatású zenei fantáziajátékokkal is, melyek a zeneirodalom szebbnél szebb gyöngyszemeit közvetítik számukra.

Az 5-6-7 éves gyermekek tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak **találjanak ki szimbólumot, amit a zenepolcon helyezzenek el. Ezek emlékeztetnek** a tanult dalokra, és lehetőséget adnak az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. Az Óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben már szünet, szinkópa is előfordul.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az Óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk.

Az Óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

Az Óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, p1. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással vagy dallambújítással.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy megérezzék a motívumok hosszát. Az Óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani.

Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek adjon az Óvodapedagógus lehetőséget, hogy metallofonon is játszhasanak.

• **A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása**

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. Ezzel a munkaformával az Óvodapedagógus a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni.

Az Óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban is módot arra, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézdhessenek és hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét, kortárszenét.

• A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal, zenehallgatással.

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
  - Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
  - A gyermekek meglévő matematikai tapasztalataikat az énekes tevékenységeik során is alkalmazzák.

Az ének, énekes Játékok, zenehallgatás helye a nevelés folyamatában

Az óvodai művészeti nevelésnek meghatározó eszköze az ének, énekes játékok és a zenehallgatás. A gyermekkori zenei nevelés hatásai - az ölbéli játékok, az énekes játékok, a zenei élmények közvetítése, a zenei képességek fejlesztése - meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Ezért nem mindegy, hogy mit teszünk a gyermekek zenei nevelése területén, mit tanítunk nekik, mit játszunk velük és milyen zenei készségeket alakítunk ki. A korosztályra jellemző az érzelmeken alapuló befogadás, amely kiváló alapot ad nekünk fejlesztéshez.

Mit tanítsunk a kicsinyeinknek?

Az óvodában a gyermekek első zenéje az ölbeli játék. Az óvópedagógus „anyaöleiben” megérezhetik a zene lüktetését simogatva, csiklandozva és lovagoltatva, melynek egyéb személyiségfejlesztő hatása is rendkívüli. A mi óvodáinkban olyan sokat játszanak a gyermekek ölbeli játékot, hogy már maguktól is kezdeményezik, s azt látjuk, hogy a kisebbeket csiklandozzák, lovagoltatják, simogatják. Ez egy fokmérője lehet az ölbeli játékok megszerettetésének.

Gyermekeink ismerkedjenek meg olyan énekes játékokkal, népzenei és komolyzenei művekkel, amelyek nemzeti értékeinket közvetítik. Ezt a célt kiválóan szolgálja az a sok körjáték, mely élethelyzeteket elevenít meg, emberi szokásokat mutat be játékos formában. A néphagyományok gyermek-közelivé hozása, megszerettetése kiemelt feladatunk. Az énekes játékok táptalajt adnak ehhez, s nagymértékben hozzájárulnak a népi szokások megismeréséhez. Ezek a játékok kiválóan fejlesztik a társas kapcsolatok alakulását, egymás elfogadását, tisztelését, a pozitív érzelmi tulajdonságok elmélyítését, összességében az erkölcsi tulajdonságok, érzelmek formálását.

A legkönnyebben tanulható zenei csemegék a mondókák. Minden évben tanítsunk egy csokorra valót, mert kiválóan fejleszti a gyermekek metrumérzékét és a ritmikus, esztétikus mozdulatait. Csak néhány műdalt tanítsunk, ünnepenként, évszakonként egyet-egyét, az ünnepek köszöntésére. Ezekhez is találjunk ki játékot, esztétikus, kifejező mozdulatokat. Alapelvünk, hogy „tisztá forrásból” merítsük e gyöngyszemeket, és legyünk azon, hogy a gyermekeink minél többet énekeljenek az óvodában, mert a magyar óvodai zenei nevelés alapja az éneklés.

1. Az énekes játékok közösséget, társas kapcsolatot igényelnek, ezért minden gyermek részt vesz az 5-10 perces együttlétekben. Alapelvünk, hogy jó időben lehetőség szerint az udvaron legyen az énekes játék. Szeles, esős, rossz időben pedig, mielőtt az udvarra kimennének a gyermekek, elrakjuk a játékokat, kialakítjuk a szabad területet, a csoportszobák előterében tartjuk meg a közös énekes játékot. Nagyon fontos, hogy a gyermekeknek a játékhoz megfelelő nagy tere legyen, hogy a Szép alakzatok létrehozásában és a futásban ne legyenek akadályoztatva. A kötelező foglalkozáson csak egy énekes játékot tervezünk, hogy a gyermekek kijátszhassák magukat, minden gyermekre többször kerüljön sor, és a tudatosan felépített játékhangulatban maradjon a csoport.

2. Az óvópedagógus minden hétre megtervezi a zenei képességfejlesztő játékokat. A mikrocsoportos tevékenység során egyszerre maximum hat gyermekkel foglalkozik a zenei kuckóban. Amikor befejezte, a következő hat gyermek vesz részt a fejlesztésben, s ez mindaddig folytatódik, míg minden gyermek részt vesz a képességfejlesztő játékba. Ebben a munkaformában nagy lehetőség nyílik az egyéni segítségnyújtásra, mert egyszerre csak hat gyermek fejlesztését kell az óvópedagógusnak irányítani. A testközelség, a testérintés is segíti az eredményesebb fejlesztő munkát.

3. Az óvodában sokféle zenehallgatásra teremtünk lehetőséget. Valljuk, hogy ott van igazi komplex esztétikai hatása a zenehallgatásnak, ahol az élmény megérinti a gyermekeket. Akkor van értelme az altatódalok éneklésének, amikor a gyermekek lecsendesednek és megkezdik a délutáni pihenést. Akkor ad igazi hangulatot a „Gyí paci

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

paripa”, ha a gyermekekkel sikerült a patkó dobogását meghallgattatni, és felidézhetik magukban az élményt.

Ebben a programban nincs didaktikusan tervezett zenehallgatás. Az óvónőnek sok zenehallgatási anyagot kell ismernie, hogy a gyermekek bármilyen élménye, tevékenysége közben oda illő éneket tudjon elénekelni.

A mi óvodánkban szó szerint nagy tere van a zenei nevelésnek. Az óvópedagógusok a csoportokban egy olyan zenei teret alakítanak ki, ahol hat gyermek ülve kényelmesen elfér. Ebben a térben a gyermekeket körbe veszik a metallofonok, dobok, cintányérok, triangulumok, az énekes játékokhoz szükséges kiegészítő kellékek (kalap, vőfélybot, hímzett zsebkendő, kendő stb.), a gyermekek által barkácsolt ritmuseszközök, ritmusbotok, s egy olyan zenei fal, ahol esztétikus szimbólumok hívóképek formájában megláthatjuk, melyik ölbeli játékot, énekes játékot és mondókát tanulták a gyermekek. Ez azért fontos, hogy fel tudják idézni a mondókákat, énekes játékokat, énekeket, és egész évben vissza tudjanak emlékezni a tanult zenei anyagokra, s minél többet ismételjék azokat.

A tervezett zenei nap folyamatleírása

A reggeli órákban a gyermekeket várva ölbeli játékokat kezdeményezünk.

A zenekuckóban előkészítjük azokat az eszközöket, amelyeket a mikrocsoportos fejlesztéshez, a közös játékhoz használunk.

Az óvodapedagógus a folyamatos tízóraiás előtt zenei képességfejlesztő játékokat kezdeményez maximum hat gyermekkel a zenekuckóban. Ezek a tevékenységek 3-5 percig tartanak.

Az óvodapedagógus hívogató énekkel összeverbuválja a gyermekeket, és a tervezett énekes gyermekjátékot addig játsszák, míg minden gyermek többször szerephez jut. A jóízű, önfelelt játék katartikus élményt ad a gyermekeknek.

Az énekes játékok a gyermekek esztétikai érzékét is fejlesztik. Hatásuk sokrétű, szerteágazó. A különböző játékokkal gazdag, sokszínű hangulatvilágot igyekszünk sugározni. Erre szolgálnak a játékok különböző típusai: pl. szerepcsere, párválasztó, kergető stb.

A tiszta éneklésre valamennyi zenei ténykedésünk során figyelünk, de korántsem helyezzük az első helyre a zenei fejlesztésünk során. Zenei nevelésünk alapelve, s egyben célja a boldog, önfelelt együttjátás, a zene léleknevelő hatásának megérettetése. Fontos, hogy a gyermekek megérezzék, hogy jó együtt dúdolgatni, énekes játékot játszani és szépen, ízlésesen, igényesen előadott dalokat, hangszeres rövid zenei darabokat meghallgatni.

Ugyanakkor a gyermekek bátor, egyéni zenei megnyilvánulásait maximálisan támogatjuk. Azt szeretnénk, ha gyermekeink a tanult óvodás dalokat bárhol, bárkinek el tudnák énekelni egyénileg is. Minden megtanult éneket a gyermekek egyéni énekléssel adják elő. Ennek tere a mikrocsoportos tevékenység.

Zenehallgatás új módszerekkel

Évszakonként hangversenyeket szervezünk. Ezek a mi évszaki koncertjeink, ahová zenei általános iskolásokat, zenetanárokat hívunk meg. A gyermekek színvonalas hangszeres előadást, kóruséneklést hallhatnak 20-30 percben. Az óvodapedagógusoknak is ajánljuk, hogy minél gyakrabban szervezzenek közös énekléseket, és vállaljanak egy-egy fellépést az ünnepi hangulat fokozásáért. Az évszaki koncerteket keretjellegként az évszaki projektterv megkezdésekor, vagy az évszak lezárásaként tervezzük meg.

A magyar népdalok, népzene, megismertetése, megszerettetése elengedhetetlen feltétel nemzeti kultúránk értékeinek megőrzéséhez. Ezért a többi tevékenységet úgy szervezzük meg (mese, rajz, környezet, mozgás), hogy minél többször legyen alkalmunk népdalokat énekelni a komplex művészeti hatás eléréseért.

A zenehallgatás lehetőségét gazdagítják a televízióból, illetve koncerteken egyénileg felvett komolyzenei, népzenei videó- és hangkazetták, amelyeket évszakhoz, alkalmakhoz társítva felhasználhatunk. A folyamatos bővítés tág teret biztosít a zenei értékek megismeréséhez, zenehallgatáshoz.

Zenehallgatást jelent a pihenés, alvás előtti altatódalok éneklése, hallgatása, amit az óvodapedagógusok dúdolva, lallázva, halkán énekelve adnak elő. Az óvónők vegyenek fel klasszikus altatódalt többször egymás után azért, hogy ha fáradt a hangjuk és nem tudnak énekelni, a zenei hatás akkor se maradjon el. A reggeli érkezéskor az öltözőben hallható, gitáron, hárfán, lanton megszólaló, zene is közti, hogy másképpen folyik a gyermekek nevelése ezekben az óvodákban. Ezt nem nevezhetjük tudatos zenehallgatásnak. Ez a zene hangulatot, nyugalmat áraszt, oly annyira halk, hogy a gyermek teljes egészében a szüleinek és a tevékenységére tud figyelni. Az óvónők tudatosan gyűjtsék az erre megfelelő komolyzenei felvételeket.

Egyszerű népi hangszerek, ritmushangszerek megismerését is fontosnak tartjuk.

Igyekezünk minél több alkalommal lehetőséget biztosítani kipróbálásukra, használatukra, amely egyben fejleszti a gyermekek metrumérzékét, ritmusérzékét. Ezek segítségével különbséget tudnak tenni gyermekek dinamikai és tempóváltások között.

Ünnepnapokon és hétköznapi napokon is gyakran találunk megfelelő alkalmat arra, hogy külön-külön vagy együtt zenélve, Zenei élményt nyújtsunk a gyermekeknek

Tapasztalatunk az, hogy kevés szülő érdeklődik a zene iránt, és a gyermekek otthon nem kapnak művészi, életkoruknak megfelelő zeneélményt. Ezért a szülők szemléletformálásában felelősséget kell vállalnia az óvodának.

Sok gyermeknek csak annyi zenei élmény jut, amennyit az óvodapedagógus kisugároz magából, amennyi rácsodálkozási, „ah” élmény éri az óvodában.

4.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér - forma - szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatok

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
  - Tehetséggondozás egyénre szabottan
  - A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. Az alkotó-alakító tevékenységekhez a megfelelő hely olyan tér legyen, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

Az Óvodapedagógus a munkaasztalt úgy alakítsa ki, hogy maximum hat gyermek egyszerre kényelmesen elférjen. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába, az elrontott sikertelen lépéseket javíthatják. Az Óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyre van szükség.

Az eszközök biztonságos kezelését az Óvodapedagógus egyenként tanítsa meg a gyermekeknek. A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez az Óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg a mindennapi szabad játékokban is.

• A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése

Az Óvodapedagógus az óvodába kerülő 3-4 éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítása - észrevetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű- és népművészeti szépségekben. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól.

Az Óvodapedagógus tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag forma-firka időszakában a téma, A gyermekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal.

Az Óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva az agyagozás.

A 3-4 éves gyermekek ismerkedjenek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival tudjanak beszélni az alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

Az óvodában az évszakonként kialakított ovigalériát ismerjék meg, a kiállított alkotásokat kiscsoportokban többször nézzék meg.

Az Óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét bővítse. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost tollakat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek alakítsanak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termésekből.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni.

Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Látogassák kisebb csoportokban az ovi-galériát, nyilvánítsák ki véleményüket a kiállított alkotásokról. Mutassák meg szüleiknek a kiállított műveket.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az Óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

Az Óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batikok, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek, márványozás stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai Is. A gyermekek használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. Egyénileg dolgozzanak gyermekeknek méretezett szövőkereteken.

Az óvoda "legidősebbjeinek" legyen igénye az ajándékkészítés -elsősorban ünnepekhez kötötten - szüleik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire Is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömét

Az Óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésében.

Az Óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. bűvőhelyeket, (mobil színpadot stb.).

A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Az Óvodapedagógus több napon áttartó építés lehetőségét is biztosítsa,

Az óvoda ovi-galériája legyen az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli elrendezéséről esik szó.

A gyermekek kisebb csoportokban

személyesen találkozzanak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel.

Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Az anyanyelvi nevelés a mini és az ovi-galériában

Meséljenek szüleiknek alkotó munkájuk folyamatáról, fogalmazzák meg véleményüket társaik kiállított munkáiról is. A gyermekek kiscsoportban többször nézzék meg, csodálják meg a kiállított alkotásokat. A kiállított alkotásokról mondják el gondolataikat, benyomásaikat próbálják megfogalmazni. Az ovi-galéria legyen beszélgető hely számukra. Lehetőségük legyen találkozásokra a kiállító művészekkel, akiknek kérdéseket tehetnek fel.

- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak.

Az Óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro-csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az Óvodapedagógus teremtse meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

Az eredményesség érdekében használandó:

*Nagy Jenőné, Németh Menyhértné, Novákné Cseh Ibolya :
Rajz Mintázás Kézimunka Módszertani kézikönyv.*

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző legyen a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek legyenek.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők legyenek.
- Csodálkozzanak a szép látványra, tudjanak gyönyörködni benne.
  - Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
  - A megszerzett matematikai tapasztalatokat életkoruknak megfelelően valamennyi tevékenységi formában alkalmazzák.

4.5. A mozgás, mozgásos játékok

- A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve. A MOZGÁSKOTTA elemeit az óvodapedagógusok építsék be a foglalkozások anyagának feldolgozásába.

Feladatok

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében
  - Tehetség gondozás egyénre szabottan
  - A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben
  - Ismerkedjenek meg a MOZGÁSKOTTA elemeivel, válják jártasságukká.

• A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgás fejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszhető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.

A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit az Óvodapedagógus mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezze.

Az anyanyelvi nevelés megjelenése mozgás, mozgásos játékok közben

Utasítások adásakor az óvodapedagógusnak ügyelni kell a szavak megfelelő hangsúlyozására. Életkoruknak megfelelő tagolt, érthető lassú tempójú beszéd segíthet a feladatok megértében. Fontos a lényegre törő, rövid utasítás. Az irányok neveit a mozdulatok végzése közben ismételjük. A testséma kialakítása, a testrészek neveinek megnevezése, a téri fogalmak megértése anyanyelvi nevelésünk fontos része a mozgásos tevékenységek levezetése során.

Az Óvodapedagógus a 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása). Játsszanak ugrásgyakorlatokat (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás). Ismerkedjenek a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.).

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is (pl. csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban (gurulás a test hossz tengelye körül). A gyermekek játsszanak minél több egyensúlyozó játékot.

Az Óvodapedagógus alkalmazzon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz.

A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az Óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben, előtérben legyen mozgásra készítő eszköz (pl. bordásfal, labda, karika, szivacs-szőnyeg stb.). Az Óvodapedagógus ezeket az eszközöket cserélgesse a gyermekek érdeklődésének megfelelően.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok (pl. fussanak három-négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.). Az Óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat (pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró verseny). A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, harántterpeszállásból. Minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken). A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézen-állás előgyakorlata "a csikórugdálózás". Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játsszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken.

Az Óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat. A csoportteremben legyen alkalma a gyerekeknek szabadidőben is ismételtetni a szervezett foglalkozáson megismert mozgáselemeket.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Az 5-6-7 éves gyermekek összerendezettebb, harmonikus ritmusú.

Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap ennél a csoportnál az észlelés, az alakítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finom motorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az Óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket,

A Különböző típusú futásgyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást. Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

Játsszanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett. A gyermekek játsszanak labdagyakorlatokat.

Vezessék a labdát járás, futás közben. A gyermekek tudjanak párokban labdázni.

Végezzenek támaszgyakorlatokat (pl. pók, rákjárás, talicskázás).

Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást.

Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Legyen az óvodában a szülőkkel egybekötve minél több sportprogram.

- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

Az Óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az Óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkeretekkel. A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott.

A mindennapi testedzés tervezése a csoportnaplóban történik.

A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg. (Lásd: Az egészséges életmód alakítása című fejezetben)

Hetente legalább kétszer 'zenés, mozgásos percek' megszervezése ajánlott, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak.

Az utánzásra alapuló mozgás anyagát az Óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építse fel (pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok) A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, esztétikusan végezni gimnasztikai gyakorlatokat
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni
- Tudnak helyben labdát vezetni.
- A tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenységi formában gyakorolhatják.

4.6. A környezet tevékeny megszerettetése

A tevékenység célja: a **szűkebb** és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi- tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladatok

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
  - Tehetség gondozás egyénre szabottan

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

3-4 évesek

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével. Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, időjárását, növényeit. Gondoskodjanak a madarokról a téli évszakban. Beszélgessenek a hazatérő madarokról gólya, fecske. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat. Beszélgessenek és nézegessenek képeket a családról. Gyakorolják a gyalogos átkelést, és figyeljék meg a rendőrlámpa jelzéseit. Ismerjék fel és nevezzék meg az úttesten közlekedő járműveket. A közlekedési parkban, önállóan a gyalogosátkelő helyen a lámpának megfelelően haladjanak át.

Nevezzék meg a baromfiudvarban található állatokat, sorolják fel külső jegyeiket és beszélgessenek hasznukról (kacsa, tyúk, házinyúl). Ismerjék fel a ház körül élő állatokat kutya, macska. Kísérletezzenek vízzel. Figyeljék meg és hasonlítsák össze a víz hőmérsékletének változását. Vásároljanak, ismerkedjenek a vásárlási szokásokkal. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli jellemzőkről. Az Óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek maximum 5-10 perces erdőben élő állatokról és vadállatokról készült videó felvételt megnézhesse.

4-5 évesek

Az Óvodapedagógus 4-5 éves gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit, az óvoda utcáján és az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az Óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtő munkák gazdagítására. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenységei között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az Óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csiráztatását, hajtást. Közösen készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből. Tudják bemutatni családjuk tagjait és az otthonukat. Önállóan használják a közlekedési parkot, a gyalogos átkelőhelyen az áthaladást. Próbálják a járművek használatával a haladási irányt követni, tartani. Gyakorolják a gyalogos közlekedés

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

szabályait. Ismerjék meg a személy és teherszállító járműveket. Közlekedjenek járműveken (autóbusz). Gyakorolják az autóbuszon a fel és leszállást. Látogassanak el a közeli autószalomba. Barkácsoljanak madáretetőt, figyeljék a csipegető madarakat. Beszéljenek a hazatérő madarokról, és figyeljék meg fészük nagyságbeli különbségét. Ültessenek a kertbe virágpalántát. Ismerjék a háziállatokat, erdőben élő állatokat, bogarakat. Az Óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermek az erdőben élő állatokról és vadállatokról videó felvételeket megtekinthessenek.

5-6-7 évesek

Ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét, ha lehetőség van rá szülei munkahelyén keresztül. Figyeljék meg az évszakok szépségét, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit. Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Ismerjenek meg mezei virágokat. Az Óvodapedagógus a szülőkkel együtt szervezze meg az állatok napját (október, 4), ekkor a gyermekek barna ruhában érkezzenek egy állat fényképével. Ha lehetősége van hozzanak kisebb állatokat. A képekből dekoráció készüljön, melyet a szülők is megtekinthetnek. Az Óvodapedagógus szervezze meg a víz világnapját (március, 22) ekkor kék ruhában jelenjenek meg, vízzel kapcsolatos képeket hozzanak magukkal, melyből közös tablót készítsenek. Az Óvodapedagógus szervezze meg a Föld napját (április, 22), ekkor zöld ruhában jelenjenek meg a gyermekek. Ezen a napon közösen fát ültessenek az udvarba. Az évszakokat bemutató tábla mellett legyen napszakokat bemutató tábla, amit a gyermekek önállóan kezeljenek. Látogassanak múzeumba, színházba, iskolába, vasútállomásra. Figyeljék meg a költöző madarakat. A fecskesaládokat és gólyacsaládokat hasonlítsák össze. Barkácsoljanak madáretetőt. Válogassák szét az ehető eledeleket és nevezzék meg azokat. Három itthon telelő madarat nevezzenek meg vörösbegy, széncinege, fekete rigó. Legyen ismeretük, szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökről. A közlekedési parkban igazodjanak el, közlekedési szabályokat önállóan tartsák be, a rendőri karjelzéseket ismerjék meg rendőr segítségével. Ismerjék meg környezetük háziállatait (ló, sertés, szarvasmarha). Ha lehetőség van rá figyeljék meg hol élnek. Az Óvodapedagógus mutassa meg videó felvételen keresztül a vadon élő állatok és az erdőben élő állatok környezetét, életmódját.

• **A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása**

Az élmények egyeztetésére, az ismeretek rendezésére, a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként alkalmanként erdei óvodai program megszervezésére kerülhet sor. (tanösvény)

A 3-4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. A hátizsákokba elkészített tűzóra jelzi a félnapos levegőn tartózkodást (Sóstói – Tanösvény)

A 4-5 éves gyermekek félnapot tartózkodnak a természetben. (Sóstói – tanösvény pentellei erdő)

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Az 5-6-7 éves gyermekek fél napot kinn töltenek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához adottak a feltételek. (Az időkeretek csak ajánlások, az Óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezze meg az erdei programokat.)

A gyermek fejlesztése mindhárom korosztály esetében lehetőség szerint mikrocsoportban történik, közvetlen élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával. *A séta szervezésénél minden esetben az Óvodapedagógus döntse el melyik szervezeti forma legyen megfelelő (mikrocsoportos, csoportos).* Az Óvodapedagógus 2-3 hetente egy természeti vagy emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyeltetését tervezze. A témát lehetőség szerint több napon keresztül dolgozza fel 6-8 gyermekkel.

Az óvodapedagógus a projektszerűen feldolgozza fel, a projekt időtartama kb. 2-3 hét.

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
  - Lehetőséget biztosítunk a gyermekek önálló véleményalkotására.

A mikro-csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek -Óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az Óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre meg tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az Óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

Javasolt projekt témáink:

- Engedjétek, hogy szeressünk benneteket !
- Könyvtár
- Itthon telelő madaraink
- Régi és új játékaink
- Babák régen és most
- Járművek
- Otthonunk
- Szüret
- Zöldségek – vitaminok
- Tanösvény
- Kató néni piaca
- Tűz-víz-levegő-az élet elemei
- Egészség-betegség
- Testünk – egészségünk védelme
- Közlekedés
- Virágok

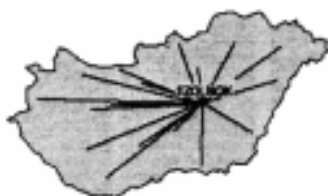
A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

- Napszakok
- Évszakok
- Az év tizenkét hónapja
- Lakóhelyünk
- Állatok
- Mesterségek: - szövés
  - pékség
  - könyvtár
  - cukrászat
- Magyarország:
- Ünnepek: - Mikulás
  - Március 15
  - Húsvét
  - Pünkösöd
  - Anyák napja
- Fészekváltás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
  - Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
  - A tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenység formában alkalmazzák.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja
A projekt tervezése a következő szempontok szerint történik

„ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL”
ÓVODAPEDAGÓGUSOK ORSZÁGOS SZAKMAI EGYESÜLETE
AZ ÓVODÁSOK NEVELÉSÉÉRT
Szolnok, 5000 , Pf.: 248 , 5001
☎:06(56)414-481, Fax: 06(56) 370-604
Email: onme@chello.hu

„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című alternatív program környezet megszerettetése tevékenység projektrendszerű tervezése

A tevékenység kerete:..... évszak

A projekt témaköre, témája:

.....

A projekt célja:

.....
.....

A projekthez kapcsolódó nevelési feladatok kiemelése:

Erkölcsei és szociális érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Esztétikai érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Intellektuális érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Helyzetkomikum

.....

A projekt időkerete: ..... A résztvevők gyermekek száma .....

A mikrocsoportok szervezése

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

.....
.....

1.ÉLMÉNY-ÉS TAPASZTALATSZERZÉS

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

4.....
.....

2. GYŰJTŐMUNKA TÁRGYA ÉS ANNAK MEGSZERVEZÉSE

.....

.....

.....

.....

.....

3. ÉLMÉNYEK ÉS TAPASZTALATOK FELDOLGOZÁSA

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

4.....
.....

5.....

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

4. FEJLESZTŐ JÁTÉKOK

- 1.....
- 2.....
- 3.....

5. ÖSSZEZÉSEK, ÉRTÉKELÉSEK: (Szülők tájékoztatása az élményekről, tapasztalatokról. Visszatekintő megírása)

.....

.....

.....

6. A PROJEKT EREDMÉNYES LEVEZETÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:

.....

.....

7. A PROJEKT ÉRTÉKELÉSE:

Ezt csak a projekt levezetése után kell
kitölteni.....

.....

.....

.....

Dátum:

a tervet készítő óvónők

4.7. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladat

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása
  - A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben az Óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységet. Az Óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az Óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás. (Lásd az „egészséges életmód alakítása” című fejezet, mely részletezi e tevékenység tartalmát.)

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

A 3-4 évesek az Óvodapedagógust figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában (virágoskert) figyeljék meg a veteményezést, plántázást, a növények locsolását. Segítsenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben, a növények locsolásában.

Az Óvodapedagógus a legkisebb óvodásokat is vonja be az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek (pl. a játékok elrakása, mosása, tisztítása, a terem díszítésében segítségnyújtás).

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a felelősi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez ajánl. Az Óvodapedagógus és a dajka közös megállapodás alapján gondolja végig a felelősi munkát és alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalmoszerű ismétlődő munka a játékok helyre rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végezzék a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Az Óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. Információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok előkészítése stb.).

Az Óvodapedagógus tervezze meg - a lehetőségeknek megfelelően - a gyermekek növény- és állatgondozását. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés). Az Óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége gondozni az akváriumot, és a madáretetőt. Az Óvodapedagógus irányításával készítsék el a kisállatok, madarak étkeit.

Az 5-6-7 éves óvodások önállóan végzik a felelősi munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az étkeket. Étkezés után szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Felsöprik a morzsákat.

Az alkalmoszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezzék, soha ne alkalmazzon az Óvodapedagógus kényszerítő eljárásokat. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Végezzenek önállóan környezetszépítő munkát, egyszerű javításokat, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket.

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

Az Óvodapedagógus úgy alakítsa a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában.

A növények gondozását a magvetéstől a termés összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel. Utasítások adásakor az óvodapedagógusnak ügyelni kell a szavak megfelelő hangsúlyozására. Életkoruknak megfelelő tagolt, érthető lassú tempójú beszéd segíthet a feladatok megértésében. A gyermekek többször nézzék meg csodálják meg munkájuk eredményét. Mondják el gondolataikat, benyomásaikat próbálják megfogalmazni.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Szívesen közreműködnek gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskoláknak, felnőtteknek.

5. Óvodánk kapcsolatrendszere

5.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését.

A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az Óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Az óvodapedagógusok lehetőségekhez mérten figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, és ha szükség van rá segítséget nyújtanak. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezze meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái

A családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt), anyás befogadás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez), a napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, szülői értekezletek, nyílt napok, fogadó óra a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások. Az óvoda szervezze meg a szülők

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait. A gyermekéről a szülő az óvodába lépéstől az iskolába kerülésig, folyamatos tájékoztatást írásban és szóban egyaránt, a fogadóórák alkalmával.

Gyermekvédelem

Az óvodában gyermekvédelmi felelős működik kidolgozott program szerint. Állandó kapcsolatot tart fenn a körzeti védőnővel, a Gyermekjóléti szolgálattal, a Családsegítő Központtal, és a Polgármesteri Hivatal Gyámügyi Irodájával.

A gyermekvédelmi munka hatékonyabbá tételéhez az alábbi felmérési szempontokat készítettük:

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez.’

- Az óvodások száma összesen:
- Ebből a veszélyeztetettek száma:
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma:
- Három vagy többgyermekes családban élők száma:
- SNI gyermekek száma:
- Csonka családban nevelkedők száma:

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok.

- Nevelési hiányosságok
- Erkölcstelen családi környezet
- Italozó szülők
- Bűnöző családi helyzet
- Rossz lakásviszonyok
- Egészségügyi okok
- Anyagi okok
- Megromlott családi kapcsolat

A gyermekvédelmi felelős minden csoport szülői értekezletén részt vesz. Havonta egy alkalommal fogadóórát tart, szükség esetén családlátogatásokat végez a csoportos Óvodapedagógusokkal együtt. Egész éves munkáját munkatervben rögzíti.

5.2. Az óvoda és a védőnő

Az óvoda kapcsolatot tart a védőnővel.

A kapcsolattartás formái: tapasztalatcsere, továbbképzések, szülői értekezletek.

5.3. Az óvoda és az iskola

Az óvoda a Tánicsics Mihály Általános Iskolával kialakította tartalmi kapcsolatát, hogy

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által elősegítse.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzelésének megismeréséhez, megértéséhez. Az alsó tagozatos tanító nénik a gyermekekkel nagycsoportos koruktól kezdve foglalkoznak havi egy alkalommal. A nagycsoportosok lehetőség szerint az iskolai tornateremben tartják testnevelés foglalkozásukat és a számítógép teremben ismerkednek az iskolai szokásokkal. A negyedik osztályos tanulók Mikulás ünnepén (december, 6) műsort adnak az óvodásoknak. Karácsonykor a nagycsoportosok ellátogatnak az iskolai ünnepélyre.

Fészekváltáskor a tanító nénik átveszik a gyermekeket.

A kapcsolattartás formái.

Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés.

5.4. Az óvoda és a Beszédjavító Intézet.

Az óvodába járó súlyosan beszédhibás gyermekeket a szülők rendszeresen viszik a Beszédjavító Intézet foglalkozásaira. A kevésbé beszédhibás gyermekek problémáit logopédusunk helyben javítja.

5.5. Az óvoda és a közművelődési Intézmények

Helyes, ha az óvoda kapcsolatba lép a környezetében működő közművelődési intézményekkel - könyvtárral, múzeummal, a Gárdonyi Művelődési Házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogasson, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken részvétel.

5.6. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki kapcsolatát a fenntartóval, a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a Nevelési Tanácsadóval, a Speciális Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal, az utazó gyógypedagógussal, az egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos), a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel, a nemzeti, etnikai kisebbségi önkormányzattal, szervezetekkel, Egyesített Szociális Intézménnyel, Öregek Napközi Otthonával, az óvodához legközelebb található bölcsődével és a Maroshegyi Plébániával.

6. Legitimációs záradék

**Külső szakértőként, szaktanácsadóként
részt vett a program kidolgozásában:**

Véleményezte:

(Véleményezi az Országos Szakértői
névjegyzékben szereplő óvodai szakértő)

Egyetértését nyilvánította:

(Szülői Szervezet,
kisebbségi önkormányzat)

dátum: -----

Elfogadta:

(A programot a nevelőtestület fogadja el)

dátum: -----

Jóváhagyta:

(Az önkormányzat hagyja jóvá)

Tájékoztatásul megkapták:

(iskola, érdekelt Intézmények, személyek)

dátum: -----

Publikálás formája:

nyomtatottan és elektronikus formában is.

dátum: -----

Iráttári száma:

-----

7. Érvényességi rendelkezések:

Az óvodai nevelési program érvényességi Ideje:

2010 szeptember 1-től – visszavonásig

Az óvodai nevelési program felülvizsgálatának ideje:

Négy évenként

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változás esetén

- Feladat változás esetén

- Nevelő testület kétharmados többségi kezdeményezése alapján

---

- Írásbeli előterjesztés nevelő testületnek, óvodavezetőségnek

---

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja. Magyar Közlöny, 1996.71.sz. 4511-4516 p.
2. Az óvodai nevelés programja. Bp. OPI, 1989. 7-283 p.
3. Kiss Tihamér: A gyermekek érzelmei. Bp. Tankvk., 1995. 156-190 p.
4. Szuhányi Mária: Nevelés - individuálpszichológiai nézőpontból. Bp. Szuhányi Alapítvány, 1993. 15-17 p.
5. Merei Ferenc - V Binet Agnes Gyermeklélektan Bp Gondolat, 1978-276 p.
6. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, Szerzői kiadás, 1995. 1-244 p.
7. Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány. Dabas, Mezőgazdasági Kiadó,1984. 1-194 p.
8. Kósa - Szemerkenyi: Apáról fiúra. Bp. Móra Kiadó, 1988. 1-110 p.
9. Kósa Csaba: Esztendő, te vígságszerző. Bp. Móra Kiadó, 1988. 1-110 p.
10. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Bp. Dinasztia Kiadó, 1993. 55-110 p.
11. Molnárné Lóczi Tünde: Drámajátékok az óvodában. Szeged, KOMA, 1996. 4-14 p.
12. Fórrai Katalin: Enek az óvodában. Bp. Editio Musica, 1974. 1-249 p.
13. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995. 1-133 p.
14. Nagy Jenőné: Zenei nevelés az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995. 1-133 p.
15. Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. Alex typo Kiadó, 1992. 7-114 p.
16. Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában. Bp. Calibra Kiado, 1993 3-87 p
17. Pedagógiai Füzetek 7.: A környezetismeret és a szabadidő kapcsolata az óvodában Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet, 1989
18. Tisza Klub Füzetek 4,: Ötletzsák gyűjtemény az óvodai környezet- és természetvédelmi neveléshez. Szolnok, Tisza Klub, 1995. 6-40 p.
19. Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok, Color Print Nyomda, 1996. 5-238 p.
20. Dr. Tótszöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. FERCO Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994. 5-131 p.
21. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan? NAT-TAN Sorozat Bp. OKI. 1996. 1-128 p.
22. Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához. Szolnok, JNsZM. Pedagógiai Intézet,1983. 1-20 p.

Tartalomjegyzék

AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZA, ADATAI:	2
1. BEVEZETŐ	
1.1 Köszöntő	3
1.2 Helyzetkép óvodánkról	4
1.3 Az óvoda személyi feltételei	5
1.4 Az óvoda tárgyi feltételei:	7
2. ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK ALAPJAI	9
2.1 A program alapelve:	10
2.2 Kiindulási pontok:	10
2.3 A program célfejezete	11
2.3.1. Alapvető célok - gyermekkép:	11
2.3.2. Általános nevelési feladatok:	11
2.3.3. A program rendszerábrája	
2.3.4. A nevelés kerete	15
2.3.4.1 Az egészséges életmód alakítása	15
2.3.4.2. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok	21
2.3.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	26
2.3.6. A program ajánlott napirendje	27
2.3.7. Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez	29
2.3.8. A sajátos nevelés igényű gyermekek nevelése, habilitációs tevékenységek	30
3. A PROGRAM TARTALMA	32
3.1. Néphagyomány-ápolás, népszokások	33
3.1.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban	33
3.1.2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendben:	33
3.1.3. A néphagyomány ápolás ajánlott tartalmai korcsoportonként	33
4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI	37
4.1. Játék, játékba integrált tanulás	37
4.1.3. Játékba integrált tanulás	43
4.2. Vers, mese, dramatikus játék	46
4.3. Ének, énekes játékok, zenehallgatás	51
4.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka	58
4.5. A mozgás, mozgásos játékok	62
4.6. A környezet tevékeny megszerettetése	65
4.7. Munka jellegű tevékenységek	73

A Maroshegyi Óvoda Helyi Óvodai Programja

5. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	75
5.1. Az óvoda és a család	75
5.2. Az óvoda és a védőnő	76
5.3. Az óvoda és az iskola	76
5.4. Az óvoda és a Beszédjavító	77
5.5. Az óvoda és a közművelődési intézmények	77
5.6. Az óvoda egyéb kapcsolatai	77
6. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	78
7. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK:	79
FELHASZNÁLT IRODALOM	80